

MARIJIN LIST

BREZMADEŽNA

Cena številki 1 Dinar.

Poštnina plačana v gotovini.

E. BALKÁNYI D. LENDAVA.

Nevtepeno Poprijeta Devica Marija

Pobožen mesečen list.

Vrejšje ga z dovoljenjom cerkvene oblasti: **Klekl Jožef, vp. pleb. v Črensovcih, Prekmurje.** Izhaja vsaki mesec 8. na spomin petdesetletnice razglašanja verske istine od Marijinoga nevtepe-noga poprijetja l. 1904. dec. 8., gda je te list, kak prvi slovenski list Slovencom Slovenske Krajine do rok dani.

Cena na leto: doma na skupni naslov 10 Din., na posamez-noga 15 Din., v Austrijo i na Vogrsko 25 Din., v Ameriko z Novinami i kalendarom „Srca Jezušovoga“ vred štiri dolare. Naročniki so deležni sada več jezerih sv. meš i dobijo k listi vsi brezplačno kalendar Srca Jezušovoga.

KALENDAR SRCA JEZUŠOVOGA je izišeo. Uredništvo, upravništvo i tiskarna so včinoli svojo dužnost, zdaj red na tebi verni prekmurski narod. Kalendar je namenjeni tebi. Ka včiniti? Naročnik Marijinoga lista si, zato dobiš kalendar brezplačno. S tem ne vse rešeno. Maš soseda, rod, prijatela, ki nemajo Marijinoga lista. Stopiš k njim, priporočiš jim kalendar i jih nagovoriš, da si ga naročijo. — Kalendar je vekši i lepši, kak lani. Bole je obsežen i tüdi bole zanimiv. Vsakši najde v njem pri-merno čtenje. So v njem povesti, vgange, smešniče, zanimivosti, gospo-darske stvari i tüdi spisi nabožne vsebine. Osvedočeni smo, da bo z njim vsakši zadovoljen. — Naroča še v upravništvu „Novin,“ Črensovci i košta 8 dinarov kak lani.

V VREDNIŠTVI M. LISTA V ČRENSOVCIH se dobijo kupiti: 1. Življenje sv. Martina püšpeka za 1 Din. 75 par; 2. Življenje sv. Jezušekove Trezike po 5 Din; 3. Molitvena kniga „Hodi k oltarskomi Svestvi“ v pol-platno vezana z rdečov obrezov 12 Din. i v celo platno vezana z zlatov obrezov 20 Din; 4. skrivnosti sv. rožnoga venca po 2 Din. 50 par 15 falätov.

Podpirajte »Marijin List«!

Sveta Držina pri molitvi svetoga čisla.

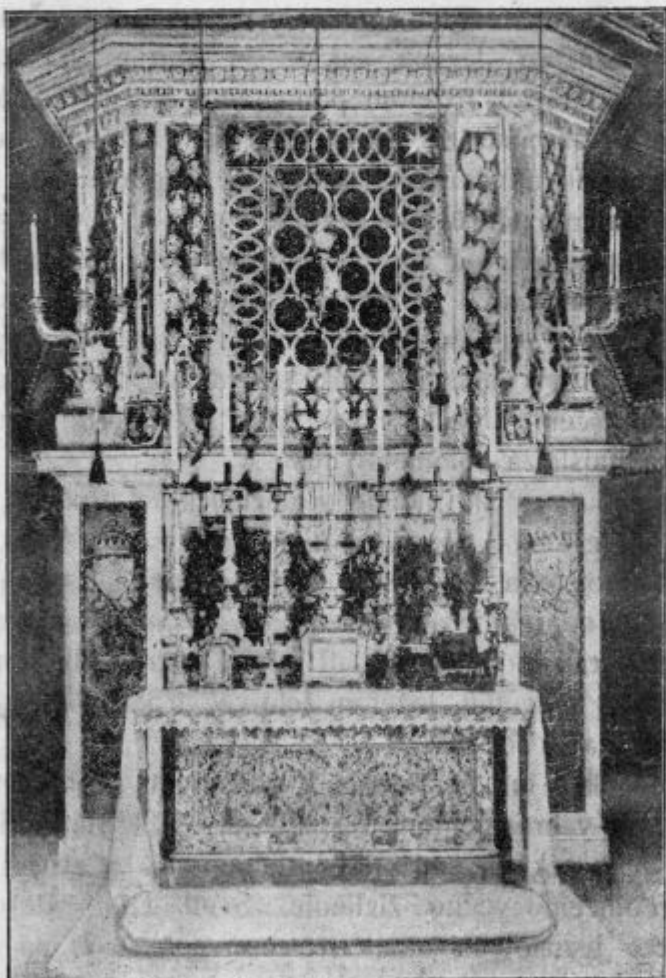
Pri molitvi svetoga čisla, štero pobožnost je Maticerkev posebno za mesec oktober predpisala, se nam prikažuje v najlepšoj svetlosti sveta Držina: Jezuš, Marija, Jožef. Prek praga sv. Držine stopimo pri prvoj skrivnosti veseloga roznoga venca: Koga si, Devica, od sv. Dūha poprijela. Dete se poprime po sv. Dūhi od matere, štera je bila zaročena sv. Jožefi. V službo i to vsikdar vekšo službo sv. Držine se podamo, gda idemo z Marijov pomagat starcom sirotam, onemoglim, betežnim, pomagat s pomočjov sv. Jožefa iz ljubezni do Jezuš, kak je šla Marija to delat strini, sv. Elizabeti. S svetim Jožefom pomagamo Mariji mesto iskat za Jezuš, gda se skrbimo za čistost oltarov, predvsem za gorečnost vnogih novih dūhovnikov. Če pa v te namen kaj zatrpimo, smo pri Jezušovom darūvanji v cerkvi, gde sv. Dūh sv. Držini od meča svedoči, gda od okornosti grešnikov govori. Gda pa vnogo i vnogo molimo i se trapimo, vnogo i vnogo sv. obhajil darūjemo z vročov, ljubavi punov dūšov sv. Držini za povrnenje grešnikov ka drūgo delamo, kak sta delala Dev. Marija i sv. Jožef: tužno iščemo Jezuš i se njemi nezmerno razveselimo, gda smo ga najšli za zblodjeno dūšo.

Pri žalostnom čisli vidimo v nezmernom trpljenji gospoda Jezuš. A ne je sam: Marija z njim trpi i sveti Jožef iz pekla trnaca preželjno čaka, naj se to trpljenje dopuni, da se te njemi i vsem dūšam odprejo vrata veselja, štero nema konca. O kak sladko je priti tak globoko vu hižo sv. Držine, da bom znao z Marijov trpeti i s svetim Jožefom želo več trpeti, naj samo rešim kem več dūš za božo čast!

Odičeno čislo me pa pripela k odičenomi grobi Jezušovomi, pri šterom se v brezmejnem veselji topi Mati Marija i dūša sv. Jožefa, ka je s peklom smrt tūdi premagana, ka se je začelo za dūše že preodičemo večno življenje. Sveti Dūh, šteroga je pa odičeno Srce Jezušovo svojim ovčicam poslalo je pa porok, da kak njedva, tūdi mi pridemo k Jezuš, v nebo pridemo ž njima i k njima v krog nebeske sv. Držine, ki smo se v zemeljske sv. Držini hiše radi zdržavali.

Smrt sv. Franciska pred 700 leti.

Prišlo je čas, da bi prejele krono. Bio je služabnik. Celo njegovo življenje je bila visoka služba služabništva božjega. Sejal je seme božjega kralstva, širil je božjo diko, a napočel je hip, da bi se tudi preselil v to božje kralstvo i da bi tudi gledal to božjo diko. Svojo življenjsko nalogo je rešil, k dobrenim petim talentom je pridobil novih pet i vdarila je vura smrti, začelo se je uživanje najema za delo i trud . . .

Grob sv. Franciška Asiškoga.

V kameni trgi, kak se vidi skozi železne gater, počiva z Jezusovimi ranami okinčeno telo sv. Franciška. Pri tem teli sta opravila sv. mešo za vse Vas vlč. gg. Klekl Jožef, vp. pleb. urednik M. Lista i Jerič Ivan kaplan, urednik Novin.

Sv. Francišek še ne bio stari, kda se njemi je približala smrtna vūra. Njegova življenjska pot je bila zaslužna, zato boža previdnost ne pūstila, da bi bila tūdi duga, nego je pozvala Franciška na drūgi svet, da tam prejme plačilo za vse . . .

Svetnik je začūto bližanje smrti. Malo pred tem, da je za večno zatisno oči, se je dao položiti na golo zemlo. Zemla njemi je bila sestra, zato je šteo zdrūžen z njov vmreti. Položen na sestro zemlo je pričakūvao sestro smrt. Obdajali so ga redovni sini i redovni bratje. Jokali so. Kda so vidili, da jih oča zapūsti i tak ostanejo sami, zapūščeni kak prave sirote, so njim skuze, žalosti zalejale oči. Svetnik je skleno roke i jih začno tolažiti. V zadnjih minotaj življenja jih je vtrjūvao za nadalno življenje. Napovedao jim je, da jih čaka boj i trpljenje, a dao je tūdi zagotovilo, da stanovitni zmagajo. Obečo jim je, da bo pri Bogi proso za nje. . . . Zapūščao je bratom zadnja svoja naročila i med tem se je spomno na svojo sunčno pesem, v šteroj je v imeni vsega stvarstva slavio Gospoda. Zapovedao je bratoma Angeli i Leoni, da njemi jo zaspevleta zadnjikrat v niegovom življenji. Pesem sta končala i svetnik si še da čteti Kristušovo trpljenje iz evangelija. Potem je zaspevao 141. Davidov psalm i: „Pelaj iz voze mojo dūšo, da bom slobodno oznanūvao tvoje ime! Pravični, šteri stojijo okoli tvojega prestola, me pričakūjejo i so nemirni, dokeč me ne pridružijo svojoj sreči“, so bile njegove zadnje reči.

Ponizni i sirmaški svetnik je vmro. Odselo se je pa bogat na dūši iz te skuzne doline na drūgi svet, kde ga je čakalo ravno tak velko povišanje, kak ponizen je bio tū na zemli i ravno takše bogastvo, kak sirmaški je bio. Bog ga je pozvao, da njemi da plačilo.

Po smrti so bratje spoznali, kak velki je bio njūv redovni oča. Na rokaj, nogaj i na prsaj so vidili znamenja peterih ran križanoga Jezusa i po tom spoznali, da ga je Bog že tū na zemli odlikūvao. Z lūbeznejov do Križanoga je zaslužo, da je smeo nositi znamenja njegovih svetih ran, iz šterih je prišlo rešenje vsemi človečanskomi rodi.

Svojim vernim služabnikom da Bog plačijo, štero nema mej i konca. Što bi mogeo zaslužiti vekše plačilo kak sv. Francišek? S popunim sirmaštvom si je zaslužo nezmerno bogastvo, z glo bokov poniznostjov častitlivo povišanje, s pokornostjov pravico, da pride v trūmo tistih, ki s Kristušom vred vladajo na vse večne čase.

Moje romanje v Rim—Assis ob pri- liki sedemstoletnice smrti sv. Franciška Assiškoga.

Najvekši farizeuš sveta.

Vu sv. Pismi nam sv. Düh Bog po sv. Pavli apoštoli ostro obsodi onoga ki drüge sodi: „Nemaš zagovora, štokoli si človeče, ki sodiš. Vu čem najmre drügoga sodiš, samoga sebe obsodiš. Ravnotisto delaš najmre, sam, ka sodiš. (Rim. II. 1.) Sam boži Sin toisto že prle zapovedava, to tüdi z pretnjov kaštige: „Ne sodite, da ne bodete sojeni“ (Mat. VII. 1). To je, ki se predrzne soditi svojega bližnjega brez istinskih dokazov pod Gospodovo sodbo, pod njegovo obsojenje spada. Od mojega romanja je lendavske pod Horvatsko nas spravljajoče stranke list „Néplap“ pisao da sam najvekši farizeuš celoga zdajšnjega sveta. S temi rečmi je vüpao od par katoličanskih dühovnikov podpreti list v uredništvu mladoga evangeličanskoga farara pred celim svetom trditi, da ne ga na tom širokom sveti takšega lažljivca, kak sam jaz, da je vse moje delo, vse moje molitve, vse moje meše, vse moje predge, vsa moja gorečnost za božo čast i rešenje düš: edna velika laž. Malogda se je obsodo človek tak, kak jaz tü, ar se pri vsakom človeki najšla tüdi neka dobra stran, samo pri meni ne. Jaz po božoj zapovedi tistoga, ki me je tak obsodo, ne bom sodo, naj ga sodi smileni večni sodnik, a prosim ga na njegove i sv. Franciška patere rane z mojim samo božo čast iskajočim romanjom, naj ga sodi smiljeno, i naj ga s pokorov reši obsojenja.

Namen romanja.

Po tom uvodi, bodi mi dovoljeno, predragi naročniki, da vam par vrstic napišem od mojega romanja. Znam, ka ste od toga ali spodobnih romanj čteli že dosta lepše reči, ali, dopüstite, da pridem, da smem priti zato z svojimi prostimi vrsticami tüdi jaz pred Vas, ar Vas ljubim. Z ljubezni do vaše düše vam ščem tisto šepetati, ka se je pri tom romanji mojoj düši šepetalo. Obširnej bo celo romanje popisao vlč. g. Jerič v „Novinah“, jaz bom delao samo kak ptčica: leto prek cele poti, jo v letenji pogledao i pri tom veselo spevao proti nebi. To bo moje šepetanje vašim düšam.

Aug. 30. sam zapüsto dom. Sprevajao me je blagoslov sv. Družine,, molitve ljubih svetnikov i angelov, predvsem mojih dragih zavetnikov. Se razmi, da je med temi bila tüdi sv. Jezušekova Trezika poleg sv. Franciška i sv. Štefana kralja, koga god je maticerkev 2. sept. obhajala, šteroga obrambo sem proso z devetdnevnico, kak to delam vsako leto. Ki šče za Matercerkev posebno dobroga zvršiti, naj goreče časti sv. Šte-

fana kralja, koga gorečnost za Jezušovo Cerkev je bila nedopovedljivo velika. To priporočam vsakomi kristjani. Tak opremljen sem si napravo namen, zakaj bom romao. Etak se te glasi: naj mene, vse moje i vse duše napuni duh sv. Franciška. Istina molo i mešüvao sem za vse duše, živih i pokojnih, za vse njihove potrebe, niedne duše ne sam izpüsto, ali glavna prošnja za vse je bila le eta: naj so pune z duhom sv. Franciška. V te namen sem zročo celo romanje, dve osmini svetih meš, vse molitve i vsa dobra dela celoga romanja. Po končanih osminah sam pa še dve sv. meši darüvao dobromi Bogi v zahvalo za vse meni i vsem vam, vsem dušam milostivno poklonjene velike bože dare.

I da nete vgonjavali, ka pomeni „duh sv. Franciška“, vam naravnost povem, da pomeni: prizadevati si, da bomo kak on vsikdar bole spodobni Jezusi. Kem vekša je ta spodobnost na zemlji, tem i teliko stub vekša bo naša večna plača v nebi. Ta istina, ta verska istina me je vlekla na sveta mesta, nikaj drügo ne. Vso pobožnost sem opravljal v te namen za vas, dragi naročniki. Ta pobožnost z vsemi sv. mešami, molitvami, trüdami je moj romarski spomin za vse vas. Bog daj, da bodo kepci naših duš od dneva do dneva vsikdar bole čisto kazali Jezusa.

Firenze.

Romalo nas je okoli štiristo, največ Kranjcov, zatem Štajercov, Horvatov i nazadnje Prekmurcov. Midva z g. Jeričom sva bila sama iz Slov. Krajine. Gospodje misijonarje v Ljubljani so naj lepo pogostili, nama dalj gg. Tompeja i Godino na razpolago, šteriva sta nama kak vsikdar z celim srcom šla na roko, da sva se na to sveto pot vu vsem i zevsem lepo pripravila. Bog njim i njima povrni. Posebno hvalo dava g. misijonari Tompeji, ki naj je napoto k gospodičini Mariji Biegler. Ta dobra duša, nesamo ka nama je na lastne stroške vse pokazala, ka je bilo znamenitoga, nego naj je ešče z svojov globokov pobožnostjov, s svojim zaistino popolnost iskajočim nedužnim življenjem na vekšo gorečnost pobüdjavala. Prva postaja, gde smo se duže zdržavali na poti od Ljubljane, je bila: Firenze (Florenca). Sveto mešo smo slüžili v Marijinoj cerkvi pri dominikancah. Z Jeričom sva si eden drügomi ministrivala i to navado po celoj poti obdržala. Jerič je bio dober ministrant, ar je meo bistre pete, nesamo, ka me je koltari pripelao i tü dvoro, nego med vnožinov duhovnikov je bio med prvimi vsigdar v segeštiji, kde mi je poskrbo kelih, mešno obleko i me obleko. V zahvalo je te že dobo včasi kakši pak, ne ka bi njegov bio, nego ka mi ga je noso no pa včasi kakše sekiranje iz ljübezni pune šole. Oboje je preneso i s tem dokazao, da smo bremen „Novin“ pravomi težaki naklali. Ve znam, ka de se z dna duše pali dobrotivno smejao po navadi i pravo: „ej gospod, pá ste me zgrabili!“ I jaz toj pravičnoj trditvi pritrdim z tov razlagov: ljübezen do slovenskoga ljudstva te je zgrabila i te bo zgrabila i te bo držala, dokeč je boža vola.

V Firenzi smo si ogledali velikansko stolno cerkev, štera je odzūnaj lepa kak mala nebesa i poleg nje stoječi „baptisterij“ z krasnimi slikami iz mozaika, (pisanoga kamna). Te baptisterij (krstna kapelica) je najlepši med vsemi, ki se nahajajo na sveti. Strahovita je malovina na plafoni od sodnjega dneva, od kaštig pogūbljenih. Judaša Lucifer požira; samo noge drži vō z njegovoga gobca, s šterimi brše, da bi se rešo: pa vse zaman. Mantrao ga bo vso večnost. Zatem smo si ogledali svetovno znano Medičevo palačo, gde so zbrane največše umetnine sveta. Negdašnjih vladarov slavo pobožnost pa tūdi blodnost i greh kaže cela palača z svojimi nedopovedljivo živo izdelanimi slikami, podobami i s celim pohištvom. — Ki s tramvajom, ki z autom se je podao na obed na visino pri Firenzi, zvano Fuziole. Pri cestah so krasno cveli veliki oleandri, štere ne sadijo v škafe kak prinas, nego prosto rastejo ti v ogradi; ovak bi pa bilo sūho i požgano, zelene tranči nikdi, ar je v Italiji grozna sūša. Po obedi na kolodvori so Talijani z začūdenjom, z odprtimi vūstami poslušali naše lepo doneče slovenske pesmi. Ne so se jih mogli zadosta naposlūšati. Negda sam mislo, da talijanski narod popeva najlepše. A ta pot me je zmodrila. Talijanska pesem ne pride ni v bližino lepote slovenske pesmi. Zato pa čuvajmo svoj slovenski jezik zavolo milo doneče slovenske pesmi, tūdi štera je prekosila 5. sept. pri papovoj meši pesmi vseh navzočih narodov (Angleži, Italijani, Horvati, Holandci, Nemci, Francozi) i dobila od Italijanov pohvalo „magnifice,“ (veličastno) od ednoga drūgoga velikoga naroda pa to: „častitam vašemi narodi, šteri tak lepo pesem ma.“

Prihod v Rim.

Mimo Kortone, gde je naša sveta tretjeredniška sestra zagrešila i svoj greh z pokorov v svetost spremenila v dolini vode Arno smo prišli v dolino Tibere, štera nas je pripelala v večno mesto Rim, od kod vlada Jezuš po svojem namestniki, papi, ves katoličanski svet do toga konca. Okoli polnoči smo prišli v sredo, 1. sept. Bilo je že poldveh, ka smo prišli do svojih stanov i legli v njih v posteo. Dobo sem jako ljūbezni-voga gospodara, tajnika pri Vatikani (papov dom) i urednika kat. novin, ki je pod streho svojo vzeo Prezv. ljubljanskoga hercegpūšpeka, dr. A. B. Jegliča, njihovoga tajnika i vikara, dr. Lovrenčiča sodnika i mojo malenkost. Gospa tajnikova je edna blaga iz srca pobožna, katoličanska mati, ponizna, kak sv. Frančišek i krotka kak ovčica. Gospod tajnik pa je delaven katoličanski mož. Četvero dece njima dobi kat. vzgojo. Dva sina sta v katoličanskem zavodi v Rimi, čeravno bi z doma ščista lahko obiskavala gimnazijo, dve malivi deklici pa sta še doma. Pač dobra stariša, ki vse žrtvūjeta, še navzočnost svoje dece, naj to samo za Jezusa odgojita. Takši naj bo vsaki stariš. Gda sem gospej pri odslovitvi povedao, da njej za spomin poklonim sveto mešo, pri šteroj sem se spominao z nje

i njene familije, je bila toliko genjena da iz zahvalnosti se ne mogla prehvaliti za to. Zaistino bogoljubna duša.

Cerkev sv. Petra.

Drugi den, sept. 2. kama inam bi šli po kratkoj noči, kak na pečino kat. Materecerkvi, kak v cerkev sv. Petra apoštola. Od njene velikosti naj samo teliko omenim, ka vsi katoličanci naše Slovenske Krajine bi naednok dobili v njej prostor. Od lepote njene pa dovolite da mučim. Popisat se ne da, vidit i vživat se mora. Rajši se pomüdim pri pobožnostih v njej opravljenih. Okoli groba sv. Petra se vrši glavna pobožnost, šteroga razsvetlavajo oljnate lampice; 70 sva jih z g. Jeričom preštela. Na oltari, ki se nad grobom zdigava, smejo samo papa služiti sv. mešo. V kripti pri grobi apostolovom pa vsaki duhovnik po redi, kak se zgla-sijo. Ne samo vore, nego še več dni se more čakati, dokeč človek na vrsto pride. Pri grobi sv. Petra v cerkvi i pod cerkevjev vsikdar klečijo i molijo romarje; molijo pa pobožno i zbrano; molijo kak deca pri oči za mater, za osramočeno, preganjano mater: Kat. Materecerkev. To sva včino-la tudi midva pri grobi sv. Petra, komi je Jezuš izročlo ključce nebes-koga kraljestva i z ednim se spomenola s pokojnoga Pija X. šteroga grob leži na levo od groba sv. Petra i je gosto obiskavan.

Goreče sveče i friške rože na njem kažejo, da svet ne pozabi tis-toga svetoga moža, komi je srce od žalosti počilo, gda je svetovna bojna počila i začela s klanjom nedužnoga človečanstva. Svet ne ga je pozabo, rože njemi nosi i milosti ga prosi, da pride kem prle kak svetnik na naše oltare.

Drüge rimske cerkve. — Grobi svetnikov.

Prosim odpüščenje od svojih dragih četvcov, da ne bom popišüvao velikosti i umetnosti raznih rimskih cerkev, gde sam se obrno. Zadostno toga itak ne bi mogo spuniti. Dovolite mi, dragi naročniki, da na kratko samo omenim, gde sam vse hodo i se z vas spominao. To pa zato, ar mi je namen ne lepote, nego svetost krajov napisati, po šterih so mi grešniki noge stopale. Klečao sam pri grobi sv. Pavla apoštola. Če je cer-kev sv. Petra največša na sveti, je cerkev nad grobom sv. Pavla prva za njov v Rimi i vu velikosti i po lepoti. V lepoti to celo prekosi, ne pa v umet-nosti. Nekaj posebno lepoga je nad cerkevjev i samostanom ležeče dvo-rišče (Chiostro) iz samoga mozaika. Sam si želo, da bi pri nas bar taber-nakli, gde Jezuš, prebiva bili takši, kak je tü dvor za rože i starine. — Klečao sem v cerkvi Matere bože, Snežne Device, štero je papa Liberij dao zidati, — povekšati pa Sikstus III. — na Marjino želo na mesti, gde je aug. 5. vu vročem Rimi na čüden način sneg spadno na njeno prošnjo. Klečao sem v velikanskoj pet ladij imajočoj lateranskoj cerkvi sv. Janoš, štere svetišče krasijo podobe dvanajsetih apostolov vu naravnoj velikosti

i tak živo izdelani, da bi je človek hajdi poslušo, ka bodo govorili. O da bi bila naša ljubav goreča, kak apošlolov, naša čistost bela, kak sneg i naša pokora stanovitna, kak svetoga Pavla apoštola. Poleg cerkve sv. Janoša se zdigavajo v posebnoj velikoj kapeli „svete stube.“ (Scala Saula) to je tistih 28 stub, po šterih so židovje Jezusa pred Pilatuša pelali. V štiraj mestaj je z glažovinov zakrito tisto mesto, kama je zbičanoga zve- ličara krv spadnola. Romarje klečeč plazijo gor po stubaj i pobožno kû- šujejo mesta, kde je boži Sin krvavio za nas. Z kakšimi občutki požalû- vanja i zaničevanja sveta hodi tû romar! Komaj sva se prerivala z g. Je- ričom skoz gосто vnožino i prišla mokra kak riba do vrha. Te stube je dala l. 326. sv. Jelena prenesti z Jeruzalema v Rim.

Klečao sem pri grobi sv. Sebeščana i vroče se spominao g. sebeš- čanskoga plebanoša i negdašnjih svojih farnikov, živih i pokojnih. Nepo- pisno lepa je podoba njegova iz mramora na grobi. Nepozabni mi je tre- nutek, gda sam stopo h grobi sv. Alojzija i sv. Berchmans Janoša i tû opravo sveto mešo za našo mladino, da bi bila čista, kak sta bila teva angelskiva mladenca, v šteriva prostih, zdaj v kapelce spremenjenih sobi- cah sam tûdi molo v te namen. Komaj sem obladao svoje po božoj časti hrepeneče srce, da od genjanja ne opešalo, gda sem pri grobi sv. Filipa Nerejskega molo i pri grobi sv. Ignacija Lojolanskoga sv. mešo služo, ka mo duhovniki iskali samo vekšo božo čast. Ne morem Vam pove- dati, matere, ka mi je dūšo napunilo, gda sem pri grobi sv. Monike proso za Vas, drage matere, ka iščete svojo zgūbljeno deco i jo pripelate v na- roče Jezusovo, kak je to ona včinila z svojim Augustinom. I vi sladki grobi sv. prvih mantrnikov Štefana i Lovrenca, Cecilije, Agneške, Emerentiane, Konštancije, Pankracija, svetih papov i drugih mantrnikov i svetnikov, štere obiskati mi je odpūsto dober Bog po svojoj velikoj milosti i kde sem se spominao z vseh vas, dragi kršćeniki. Kak bi mi mogli vi gda sveta zginoti z spomina? Kak bi mogo pozabiti v ednoj maloj cerkvičci grob sv. Sakoure Jožefa, ki je bio rimski berač (šterc, petlar, kodiš)! Z pet- lanjom je sveto živo i merno trpo za sveto kat. Materecerkev. O da bi ga prosili pomoči naši lazarje i tûdi nasledūvali. Pretresljivo vpliva na človeka grob toga svetoga kodiša, gda pred njegovov podobov z zakrpa- nov kodiškov oblekov poklekne i prosi po tom ljubom svetniki od Oče sirot, od miloga Jezuso ljūbezen do siromaštva ali konči do popolne za- dovoljnosti v vsem pomenkanji.

Ne mi je mogoče naštet i vseh cerkvi, v štere sem se obrno, nadugo bi se preveč zavlekeo moj na kratko namenjen spis, če bi vse opisao; a omeniti pa morem vendar še nešterne. Prva pred vsemi je cerkev Jeruza- lemskoga svetoga Križa, gde smo bili vredni neizmerno velike sreče: vi- dili smo en veliki deo Gospodovoga svetoga Križa, na šterom je Sin boži življenje dao za nas i en cvek, z šterim je bio na njega pribit. Poklekno i

smo i z jočečim srcem molili: „Molimo te Kristuš i hvalimo te, ar si po svojem svetom križi svet odrešo!“ Farniki cerkve sv. križa, črensovski farniki, v srci sem vas noso pred križom Jezušovim. Z odprtim srcem smo dali dar v cerkvi sv. Pavla apoštola, gde njemi je glava odsekana (Tre Fontane) na meše v čast sv. Pavli za spreobrnjenje grešnikov i se doli spisati v bratovčino sv. Pavla za spreobrneje grešnikov. Tü je napravila odsekana glava sv. Pavla tri skoke i odprla z vsakim skokom edno vretino. Pili smo iz vseh, štere so vpelane v en stüdenec, ki je notri v cerkvi. Voda je izvrstna. Nemški trapist nam je omeno nekoga gospoda, ki si da vsaki den prinesti vodo iz toga stüdenca za piti. Poleg te cerkve je cerkev zvana „nebeska lestvica“ (Chiesa della Scala Coeli) na čast desetjezerim vojakom, ki so tü za svojo vero mantrniško smrt pretrpeli. Gda so se njihove düše v nebo zdigavale se je vidlo, kak da bi lestvica segala od zemlje do nebe. Zato se zove cerkev „nebeska lestvica.“ Pokleknoli smo tüdi na mesto i si malo prahü prinesli iz cerkve sv. Petra (Montorio) gde je bio sv. Peter na križ pribiti i kam njemi je glava spadnola, gda so ga z križa odvezali. Poglednola sva i tisto kapelico, gde se je pred 60 leti Bl. D. Marija prikazala bogatomi židovi Ratisboneji i ga pripelala v svojega Jezuš cerkev, v kat. Matercerkev.

Katakombe.

Poleg cerkvih pa naj mi bo dopüščeno, da se spomenem še z dvojega mesta, z katakomb i z kolosseja.

Katakombe so globoko pod zemljov skopani hodniki (gangi), v šterih so se tristolet zbiralí prvi Kristjani, da v njih opravljajo božo službo i pokapajo svoje mrtve. Tü so zakopavali svoje mantrnike i na njihovih grobah slüžili svete meše. Zato more ešče dnes den biti na vsakom oltari kamen z ostanki svetih mantrnikov i samo na toga sme dühovnik položiti kelih i sveto hoštijo. Zemlja v teh katekombah je rahla, dala se je brez pika i lopate kopati i rezati. Gde je potrebno bilo, tam se je te podprla. Hodili smo notri v katakombe sv. Kalista. Če bi je raztežno, merile bi osemsto kilometrov düžine. Grobov so našli v njih en milijon. Na kamenih tablah, štere pokrivajo grobe, se čte tisto, ka se glasi z predganic kat. cerkev dnesden: edna ista vera Jezušova. Vnogo kamenih trüg je ešče odprtih i se vidijo kosti mrtvih, štere dotikati odnosno raznašati je pa pod strašnimi cerkvenimi kaštigami prepovedano. Grobi mantrnikov so se tak ločili od grobov ostalih krščenikov, ka so bili feubani, kam so po tem lahko postavili oltar za sveto mešo. Eno takše mesto je grob sv. Cecilije, šteroga, čeravno tela nega tam več, po 1700 letih kinčijo goreče sveče i dišeče rože, štere svetnici poklanjajo njeni goreči častilci. Na grobi leži njena podoba v položaji, kak so jo vmorili, zakopali, kak so jo ob grobi našli i kak ešče dnesden leži v grobi cerkve, ki je nad njeno

rojstnov hišov podignjena : šinjek prerezan, glava obrnjena proti zemlji, roke drži vó i ar gučati ne mogla več, z njima kaže, ka je v srci mela : ednoga Boga v treh osebah. Zato drži na ednoj roki ednoga, na drugoj pa tri prste vtegnjene. — Nega tak navdūšene predge, štera bi vero tak močno ožarila, kak to delajo s svečov presvetlene i z zadrženov sapov prehojene katakombe. Nepozabljeni, sveti kraji, zibelka kat. Matercerkvi ostanete mi v stalnom spomini!

Kolossej.

Kolossej so še poganski rimski casarje dali zozidati i kljub vnogim bojom je še dobro ohranjen. V Kolosseji so se poganski rimljani zabavali s tem, da so gledali, kak se borci, zvani gladiatori, med sebov ali z divjimi zverinami borijo. Zidina je okrogla i na njenih sedežah ma mesto 80 jezero ljūdi; če bi se stisnoli, cela Slovenska Krajina. Gda se je razširjati začela Jezušova vera, so mesto gladiatorov krščenike metali pred zverino. Ta se njim je večkrat po božoj voli vrgla k nogam i je te lizala, drugikrat pa po istoj božoj voli raztrgala krščenike, da so postali mantrniki. Z nekim svetim strahom sem stopo na to mesto z krvjov telikih mantrnikov polijano! Pred očmi mi je stala edna mlada deklička, ki je pred par leti tūdi bila romarca na tom mesti kak jaz zdaj i je küšnola tla Arene (borišča) i prosila Jezuša, da sme tūdi ona se za njegovo cerkev darūvati, kak so to delali mantrniki tū s svojov smrtjov. I dober Jezuš je poslūhno njeno prošnjo. Svoje mlado življenje, zdrūženo z vnogim trpljenjom je darūvala za Jezušovo cerkev, za njene dūhovnike tak vroče, da je po toj ljūbezni prišla naša vrstnica že vu boži oltar. Sveta Jezuškova Trezika je ta romarca. Po njenom zgledi smo tūdi mi dūhovniki molili na areni to je borišči Kolosseja na čast tistim mantrnikom, ki so tū svojo krv prelejali za Jezušovo vero i je prosili, naj nam sprosijo od njega moč v borbi za zmago sv. Materecerkvi. Vūpam se, ka je sveta sestra, Jezuškova Trezika te naše prošnje z celim srcom priporočila sv. Družini. Za spomin sam si vzeo par kamenčkov, par prosti kamenčkov z toga mesta, da mi svedočijo, kak so znali negda ljūbiti prvi kristjani miloga Jezuša.

Sprejem pri sv. Oči.

Gda smo se z Kolosseja napotili proti podrtomi „rimskomi trgi“ (Forum romanum) gda se je plela politika rimske države, šmo najšli tū ednoga mlajšega i ednoga starejšega gospoda, kak si nekaj razlagata. Da njima nikaj ne šlo, se te mladi na našo družbo obrne i z slabov nemščinov nas pita nekaj od koloseja. Mi taki opazimo, da je ne Nemec i zato ga pitamo, kakše jezike govori. „Ungherese“ nam da kratki odgovor. Na to naš g. Jerič pita: Magyar ön? — Ste „Vi Madjar?“ Kak da bi se njemi nebesa odprla, se je počūto blaženoga, ka razmimo i govorimo njegov materni jezik. Bio je reki madjarski uradnik, ki je prepo-

tüvao Italijo i znao samo madjarski. Dala sva njemi z g. Jeričom potrebna pojasnila, ga drugi den povabila v najno družbo, da ga spraviva, kak naj je proso k svetomi Oči na audijencijo. Jako smo se smejali vsi gda nam je razložo, ka je tisti starejši gospod, z šterim sva ga najšla pri Kolosseji, bio en Amerikanec. Te njemi je razlagao Rim, ki reči ne znao madjarski, njemi, ki pa reči ne znao angleški. Jako me veseli da sva njemi z g. Jeričom mogla napraviti to radost, ka je z nami šo pred sv. Očo. Nezmerno zadovoljen je bio i se nama je toplo zahvalo za dobroto.

Pred Jezušovim namestnikom smo se zbrali posebi Hrvatje i posebi Slovenci. Nas Slovencov je napunilo poleg sprejemne velike dvorane še dve sobi. Sveti oča so nas ljübeznivo sprejeli vsakomi dali roko za küšnot i so nas v lepom govori pozdravili. V tom govori so povdarjali, da smo Slovenci veren narod i nas oprosili, naj to še nadalje ostanemo, naj kak assiški romarje idemo z dühom sv. Frančiška domo, naj je naša mladina v düši i teli zdrava. Nazadnje so nam dali blagoslov i nam naročili, da njihov blagoslov izročimo tüdi vsem našim. Z večkratnim glasnim „Bog živi!“ smo sprejeli sv. očo i se tüdi poslovili od njih. Sedemdeset letni starček se še jako krepko držijo, človek bi mislo, da nemajo niti šestdeset let. Gda so nam svoj sveti blagoslov dali, ki je blagoslov Jezušovoga Srca, sam vse düše celoga sveta, posebno pa Vas, moji dragi naročniki, širitelje, poznanci, dobrotniki, rod, slovensko ljüdstvo i vse prebivalstvo Slov. Krajine noso v svojem srci i proso dobrega Jezüša, naj se njegov blagoslov dani po namestniki razlije na vse vas i vse vaše, žive i pokojne. Tüdi sem prineso s seboj en snopič Marijinoga lista i proso za njegove urednike, sotrudnike, širitele, naročnike i vse čtevce še poseben blagoslov, da bi mogli Jezüšove prečiste Matere čast po njem popolnoma razširiti i v te namen na najvekši naš düševni hasek obhajati za dobrivi dve leti petdvajseti letnico obstoja prvoga pobožnoga slovenskoga lista v Slov. Krajini. Gda Vam to, predragi, naznanim, Vam iz srca želim po naročili svetoga oča, da bodete z vsemi vašimi blagoslovljeni. Blagoslov vsegamogočnoga Boga, Oče i Sina i sv. Düha naj pride nad Vas i vsikdar ostane! Vse Vas blagoslovi pre-sveto Srce Jezüšovo!

Pokopališče.

Prle kak se ločim od Rima, poglednimo eno malo še pokopališče. Gda smo se v Rim pripelali, smo opazili, da je jako dosta električnih posvetkov na nekom mesti. Gda bi pospitali, ka to pomeni, smo dobili za odgovor: to je pokopališče, ti posvetki gorijo na grobah. Tak poštüjejo Talijani svoje pokojne. Pri nas pa?! Poglednite na pokopališče v Črensovcih, D. Lendavi, Törnišči, Sebeščani (staro) itd. Ka najdete tü? Grozovito zapüščenost i nemarnost! Tistih grobi, kim mamó dostakrat za Bogom največ zahvaliti, štere smo ali šteri so nas tak jako ljübili, so zanemarjeni s travov zaraščeni, z rüšečim se ali pa že nikšim križom. Je

to ljubezen? Je to poštivanje? Dragi moji, ne zamerite to je graje vredna mlačnost, brezbriznost, trdosrčnost: Istina, ka majo nešterni naši občinski cintorje (brütivje) jako lepo obrezane žive plote i tüdi na samom pokopališči je neki red je neka snaga, ali moglo bi povsod še lepše biti. Pokopališče je blagoslovljeno mesto, je počivališče vnogih, vnogih svetih tel, šterih dūše Boga gledajo v nebi. Spodobi se zato i potrebno je, da so ta mesta kak najlepše vrejena, osnažena, da ne hodi po njih živina, da ne hodi, ka me skoro sram povedat, da ne hodi sem človek svojo potrebo opravljat.

V Rimi je pokopališče mesto vūpanja na boljši žitek po smrti. Grobni spomeniki so tak živo izdelani da bi gučali. I zaistino tüdi gučijo. Kak ne bi do srca gučali, kda mala deklīčka stopi na stoček i mater cūka za janko, ka stane i jo nahrani? Kak ne bi gučao kamen, na šterom se vidi angeo, ki pela edno dete k Jezušī — ostalim vu žitki pa pravi z kazanjom prstov; če, te vrli, kak je pokojni bio, tüdi Vas bom pelao k Jezušī. Gda sem z vsov mehkotov srca gledao te mrtve, neme, a vendar glasno govoreče krasne grobne spomenike, sem pravo družbi: tü ne ga smrti, tü vse od življenja guči. Neka bogaboječa dūšica se je na to razjokala; prav mi je dala. A glavni namen na pokopališči mi je bio te, da vidim grobe siromakov, da bom znao doma povedati, kak se siromaki tü pokapljejo, ka so tüdi naše ljudstvo ne bo moglo izgovarjati, rekši nemam občem, ne morem si dati lepoga spomenka postaviti. Drage dūšice, ne je potrebno. V Rimi etak zgledajo siromaškejši grobi: 1. gledajo vsi v edno linijo; 2. grob sega od križa do križa, to je pri križi ednoga mrtveca se začne grob drugoga, pri toga križi pá tretji i tak naprej v celoj vednakoj liniji; 3. kre groba na dve strani je stesaña pot, da en človek lahko stopi; 4. grobi so vsi vednako visiki, — na pol so nišiši, kak naši — i kak sam pravo je križ loči, ne pa jama ednoga od drugoga; 5. na grobeh med križami so same cveteče rože. V Rimi so cvele same baračnice. Človek misli, da je v püngrad prišo, gde dvoje rože cvetejo, edne na grobeh, druge te lepše pa, očīščene dūše pokojnih na te dolgledajo iz pune zahvalnosti molijo za one, ki so njim grobe okinčile. Moj namen ne je to, da pokažem na zroke, zavolo šterih so pri nas pokopališča zanemarjena, moj namen je, da Vas včim i da Vam pomagam. Jaz drage volje vsakoj občini pokažem, kak sam vido i kak bi se dalo po tistoj minti tüdi pri nas popraviti dozdajšnje žalostno stanje naših pokopališč. Drage volje sam na razpolago, opitajte me. Na morebitni ugovor, ka je prva dužnost skrbeti se za dūšo pokojnoga odgovorim, ka je to sveta istina i ka ki šče grob kinčiti, ne da bi se za dūšo poskrbo z molitvami predvsem pa z vsetimi mešami, nikaj ne je včino. Ali poleg skrbi za dūšo pokojnoga se moremo tüdi pobrigati za dostojno počivališče nam dragoga tela. Tak nas vči to sam Jezuš, ki je dao v novi grob položiti svoje telo i je to dao namazati

z dragov dišavov i ka je ženske, ki so njemi šle grob še bole kinčat, toplo pozdravo i blagoslovo v zahvalo za to ljubezen i poštovanje.

Assisi.

Prevročā žela mojega srca je bila: priti h grobi redovnoga oče, sv. Frančiška i tū sveto mešo opraviti. Ali kak? Lanski svetoletni romarje so me strašili, da niti groba sv. Ferencā ne so mogli viditi ne ka bi ti mogo tam še mešuvati! Pa li nesam mirūvo. Pisao sam vlč. g. O. Salvatori, uredniki „Cvetja“ da bi mi oni pogladili pot do svetnikovoga groba.

Smrt sv. Frančiška.

Merjē kak siromak i zavrženec, a nebeski angelje ga pa slavijo i ga odpelajo k Jezusi, kde je dobo večno bogastvo, večno čast za svoje siromaštvo i zametavanje, ar je oboje mirno, veselo prenašao.

A njihov odgovor je bio ešče žalostnejši od onoga svetoletnih romarov. Ka bo te? Sv. Frančiški sem se potožo kak rad bi k njemi prišo i je telko poteškoč, naj mi pomaga. Proso sem ga kak dete svojega očō. Prosili ste ga tūdi Vi, dragi tretjeredniki. I našo skūpno molitev je dober redovni oča posluhno. En den prle, kak drūgi romarje sva z g. Jeričom slovo vzela od Rima, vožnjo v Assis posebi plačala i prišla srečno 6. sept. proti večeri v Assis. Kama bi naj pelala prva pot, kak k glavnomi cili romanja, k grobi očinovomi dva sina tretjerednika?! Pozdravila sva

ga i njemi zročila v vročih molitvah sebe, vse svoje, vse vas, posebno pa brate i sestre iz tretjega reda. Po molitvi sva si trla glavo, kak pa bo drugi den z mešov. Če bi smeli, bi jo polnoči obslužila, ka za spanje na tom svetom mesti, naj samo prideva k oltari. Gda si tak glave tereva, vidiva dva gospoda minorita, ki sta z našimi romari sprevajala pūšpeka šibeniškoga iz Dalmacije v Rim. Tūdi oni so sini sv. Frančiška, minorita. Hajdi k njima i se v guč vzememo. Prvo pitanje je bilo jūtrašnja sv. meša. Tūdi njidva bodeta pri grobi mešūvala i to kak prva. Oltarje so pa štirje. Druga dva va pa miva, odgovorim. Idemo na to v segeštijo i se zapišemo, ka mo mi štirje prvi. Njima je lahko bilo zraven priti, ar sta v klostri stanūvala i skoz klostra sta premoteno mogla priti do groba. Ka pa miva nesrečniva zemljana, ka v privatnoj hiši stanūjeva (Oba nepivca sva prišla na stan k ednomi vinotržci! Ve če bi romanje ešče duže trpelo, ve bi se lekaj oba navčila vino piti Sladko i lahko rimsko vino nama je po žilaj šlo, ka ne bi si z talijanskov hranov želodcov pokvarila. No pa če bi naši ljudje samo telko pili, kak sva ga midva v Rimi, greha pijanosti več ne bi trbelo odvežuvati, ar ga več ne bi bilo. Vr.) Cerkev se najmre samo polšesti odpre. Od vročine i potūvanja zdelaniva rano staneva i se ob petih že pred cerkvena vrata postaviva. Ali, ka, da se je celi šereg dūhovnikov zbrao do polšeste pri vratih, celo pūšpek med njimi, ki so z nama eden cil meli. Celo večnost je trpelo do pol šestih. Naednok samo zaruži Frater i velika vrata frančiškove cerkve se odprejo — mi pa sūnemo se notri. Čeravno sem prvi stopo v cerkev, vendar so bistronogi Talijani pred menov prišli v grobno cerkev, da bi tam sv. mešo služili. Ali za zdaj ne se njim povrečilo. Naš g. Jerič je še hitrejše stopaje napravo, kak vsi Talijani skūpno i mi je rešo oltar z gospodom minoritom, z šterim smo se prejšnji večer dogovorili za volo sv. meše. Talijani so nas šteli podrinoti, ka prej to ne vala, če smo se dali zapisati, što prvi pride, tisti se obleče. A mi pa ar smo bili i prvi zapisani i ar je g. Jerič z svojov umetnostjov na podplataj i prvi bio, smo zmagali. Brez vse svaje sem i prišo sem prvi k oltari. Dvoro mi je g. Jerič. Njemi sem dvoro jaz. On pa te obleko izročo ednomi mladomi amerikanskomi dūhovniki, ne pa Talijanom, šteri naše pismene prijave neso šteli priznati. To njim je bila kaštiga.

Goreči občūtki prve moje sv. meše so me obdajali, gda sem pred kamenov trūgov, v šteroj je hranjeno sveto telo seraphinskoga Frančiška, darūvao nekrvno daritev božega Sinū, ka bi me z vsemi Vami, predvsem tretjeredniki napuno dūh ki ga je dao sv. Frančiški. O to je bila moja vroča, prevroča prošnja: Kak Frančišek, tak naj smo tūdi mi vsikdar bole spodobni k Jezuš! Gorečnost romarov, ki sem je tū vido, se mi nikdar ne zbriše z spomina. Posebno ne mi je mogoče popisati pobožnost tistoga moškoga, koga sem med svojov mešov prečisto. Ne pomlim, da bi gda sveta vido že pri obhajilnom stoli tak zbrano i v Boga vtopljeno

düšo. Oba z Jeričom sva vladlūvala, da je tak mogo zgledati tudi sv. Frančišek, gda je živo v tom kraju. Po sv. meši sva se dolgo müdila v zahvalo za zvünredno miloščo sv. meše pri grobi sv. Frančiška i to v kapeli olt. Svestva. Po hvalodavanji sva pa šla dale na romarsko pot. Najprle sva obiskala „Porciunkulo“, cerkev, gde je sv. Frančišek dobo popolne odpústke od ljuboga Jezusa, ki se njemi je v njej prikazao. Ta cerkvica je mala kapelica i nad njov je zidana velika cerkev. Ta mala stoji ravno na sredi velike. Da dobiva kem več popolnih odpústkov, sva jo večkrat obhodila. Ne daleč od te kapelice v istoj cerkvi je druga mala kapelica na tistom mesti, gde je sv. Frančišek vmro i kje se hrani njegovo srce i njegov pas. Zatem sva šla v cerkev sv. Rufina, katedralko i cerkev sv. Klare z njenim grobom. Telo svetnice, negdašnje plemenite i bogate assiške gospodičine leži v kapelici razsvetljenoj brez trüge. Klarisse, njene dühovne hčeri se njemi samo bližajo, ostali je pa skoz gatra poštüjejo. Hvala Bogi, meo sem to srečo, da mi je ena sestra rožni venec pritisnola k teli svetnice.

Od sv. Klare sva šla v cerkev sv. Damijana. Pol võre daleč je v doli. Pot pela med samimi oljkinimi nasadi. Držala sva se naše stare navade i „za pokoro“ sva peški pohodila vse te cerkve v groznoj vročini. Cerkev sv. Danijana je mala, zapüščena cerkvica. Oskrbļjavajo jo frančiškani, ki so nam z vsov ljubeznostjov vse pokazali. Od te cerkve je pravo Jezus sv. Frančiški, naj jo popravi. I bogatoga trgovca mladi sin je v te namen izročo oskrbniki cerkve gotovo šumo penez. To nese oči vidilo, zato je vzeo bot i nad oskrbnika. Ešče zdaj stoji sobica oskrbnikova i mesto, gde se je vršo napad na njega od strani oče Frančiškova. Sledkar je sv. Frančišek zvedo od Jezusa, ka zapüščena cerkev sv. Danijana pomeni slabo življenje katoličanov v Matericerkvi i ka to on zapove popraviti. Popravo je pa to po svojem trojem redi.

V toj cerkvici je tisti kor, tak kak je bio pred 700 leti, gde je sv. Klara molila z svojimi redovnicami, med šterimi so bile tudi njena sv. mati i sveta sestra i sestrana. Z toga kloštra je pregnala Saracene, gda so Assis napadnoli. Vzela je posodo z svetov hoštijov i prosila gospoda Jezusa, naj ne zapüsti svojih ovčic. Gospod njoj je odgovoro, da jih nikdar ne bo. Na to je šla z svestom pred neprijatele. Tej gda so Najsvetejše ovarali, so oslepnoli, kapali dol z lestvic, ostali se prestrašili i odbežali. Tak je svetica rešila celo mesto. Vido sem to posodico Najsvetejšega i okno, gde z šterogā je Najsvetejše pokazala Saracenom, stao na mesti, gde je dolgo ležala betežna; na mesti, gde je mrla; vido sem krpo, z šterov je brisala krvaveče petere rane sv. Frančiška, štere je dobo od Jezusa, stopo na blaženi kraj, kde je zložo svojo večno lepo „Sunčno pesem“ naš redovni oča. Vsi ti i drugi sveti spomini, so mi kričali: „Čüdviti je Bog vu svojih svetcah! — Ostani dobro dete sv. Frančiška!

Napuni se i napuni vse z duhom sv. Frančiška! — Tak mi naj bo z pomočjov sv. Frančiška!

Protí domi.

Pred odhodom na vlak smo ešče ednok obiskali cerkev Marije, kraljice Angelov i v njej to ljübljeno „Porciunkulo“. Skoz lepo Umbrijo prileti vlak z nami k morji. Od tec se zavije malo nazaj i nas po slabo prespanoj noči siple iz sebe zajtra ob petih v Padovi. Tü smo opravili pobožnost pri grobi sv. čüdodelnoga Antona i prosili njega, sinü sv. Frančiška, naj se moli k oči, ka mo meli veliki deo njegovoga düha v sebi. Iz Padove se pelamo i tüdi hitro pridemo vu varaš na vodi, v Benetke v Venezio. Tü smo si ogledali svetoznano cerkev sv. Marka, v šteroj ne drüge slike, malovine, kak na glažoveni mozaik i toga je ravno osemjezero kvadratmetrov vu cerkvi. Tu je pokopan sv. Lovrenc Just. negdašnji püšpek. Poleg cerkve smo si pogledali še „dožovo palačo“, to je palačo negdašnjih beneških vladarov, ki so jezero let vladali nad morjom i oropali lesa naše slovanske obmorske pokrajine. Lepoto slik i z zlatom okovane feube hiš je ne mogoče popisati. Najvekša slika sveta se v toj palači najde i to je Pinterottijova: Slava nebeska. Ravno osemstoštirinajset peršon je na toj ednoj malovini. Palača je zidana prek tristolet, cerkev pa nad sto let. Lepota je velika tü a pobožnosti nikše.

Popoldne smo se skupali v toplom morji, večer pa seli na vlak i drügo jütro prišli v Ljubljano. Ar sem ešče ne bio na največšem slovenskom romarskom mesti, sem s tov potjov obiskao tüdi to. Z Ljubljane sem prišo k Materi božoj na Brezje. Tü so me gostoljübní gospodje frančiškani ljübeznivo sprejeli. Sv. mešo sem opravo pri oltari čüdodelne Matere bože, štero sem oproso, naj dobromi Bogi da hvalo za vse mi i vsem nam pri tom romanji podeljene milosti i naj s svojov vsegamogočnov priprošnjov nam vsem pokloni stanovitnost v popolnom dühi sv. Frančiška.

KLEKL JOŽEF

vp. pleb. narodni poslanec.

„Fantič le gori stani.“

Krvave roke . . . Obračam se do vas vseh, dečki slovenski!

Dečki postojte malo i poglednite okoli sebe, nazaj i naprej, i pre-mišljajte nikelko svojo mladost! Eli je prava? Eli je lepa? Eli se je bote veselili v starosti, na smrtnoj posteli, v večnosti? . . .

Eli de vam pa žao i te zdihavali: „O, da bi mogeo ešče ednok mladi biti, zdaj bi inači živao!“

Slovenski dečki — či vas preglednem vse vküp v dujoj vrsti, ka vas je živelo i hodilo po slovenskoj zemli v prejšnjih i zdajšnjih časaj — dečki, vaša preteklost je krvava . . . Eli ne vidite, vaše roke sa krvave?! . . . Ne vseh, samo ništernih, prevnogh . . . Gledajte je — nož i količ majo v rokaj — ka to pomeni? . . . Dečki, ka s tem ščete, eli idete s tem orož-jom na vojno?! Na Törke, na Taljane, na Nemce? . . . Ne, na svoje tovariše idete, ka kučete po njih i je pobijate! Nesrečneži! Ka pa mislite?! Eli to trbej? Zakaj te vojske med vami? Zakoj poboji, klanje, krv, smrt?

I ne je konec teh pbojov i nešče biti konec! Vse predge, vse šole, vsa društva, vsa izobrazba vse vküp nikaj ne pomaga. Poboji se godijo naprej eden za drugim. Ešče pred nikaj dnevi nazaj, kak to pišem smo šteli v novinaj, ka so na Dolenskom nindri na férmo, včasi po püşpeko-vom odhodi ednoga pobili do smrti. Samo ešče sv. mazanje njemi dali, da je mro. Pa kelkokrat se ponavlja ta žalostna, ta sramotna, ta v nebo kričeča prikazen. Pitam ešče ednok: Dečki, ka pa mislite? Eli ešče ne bo konec teh norij? . . . Gledajte jih, tam ležijo žrtve mladostne narosti i divjanosti! . . . Gledajte jih, gledajte! . . . Na stotine jih je na jezere bujtih eli zaklanih . . . Strtih živlenj, končanih mladosti, zavrženih, grdo pokla-čenih vüpanj! . . . Jaj, velki jaj! Eli ne čüjete kričanje jokajočih mater, štere* so na tak nesrečen način zgübile svoje sinove? Eli vam ne pretrosi mozge i čonte? . . . Ka trbej teh pbojov, teh skuz?! I vas same vežejo z lanci, gonijo pred sode, devlejo v voze, gde sedite i stradate, da napravite zasluženo pokoro, obžalüjete svoje krivice — a živlenja konča-nega nazaj dati nemrete! . . .

O, žalostna zgodovina dečkovoga živlenja! To naj je veselje mladih let? To vesela i lepa mladost?! . . . O ne, o ne! Eli ne vidite, ka je to živlenje ne pravo, — je žalostno, sramotno, krvavo. Henjajte, henjajte že s temi poboji i norijami. Püstite to krvavo meštirjo! Püstite to mesarsko šker! Bežite krej, deleč krej od pijače, štera ma vsa ta hüdodelstva na düšnof vesti! Bežite od slabe tovarišije, da ne napravite nesrečne sebe i druge! Nesreča ne počivle — posebno či jo sam iščeš — ne več za šte-rim voglom te čaka. Nišče iz nesrečnikov, šteri so kaj takšega napravili, je ne mislo, ka bo tak — ar ovak ne bi k coj hodili. Či neščeš tüdi ti kaj spodobnoga napraviti, ogni se je s senenim vozom! Ognj se pijače kak

kače! Če se njoj približaš, je nevarnost, ka te pikne. Tam je zalega vse hüdobije, izvir greha, razvüzdanosti i podivjanosti.

Kakša nesreča eden sam takši boj! Nesrečna sta vsikdar dva: bujti i morilec. Kakša žalost za celo držino bujtoga. Kakši obüp za mater!... Či je sin v vojni spadno, je bilo žalostno; či pa spadne v takšem domačem nepotrebnem boji, je stokrat žalostnejše! Kakša sramota za hižo morilca! Ta rana se ne zaceli nikdar... Kakša žaloigra samo eden takši slučaj, či bi cela ves pogorela, bi bila dosta menša nesreča. I kelko takših slučajov!...

Henjajte s temi predgami — mi kričite dečki — ve smo ne sami pretepači, pobijači. Ka pa mislite, ka nam vsem to gučite?!

Znam, dobro znam, ka ste ne. Bog odslobodi, ka bi bili! Znam ka vas je dosta dobrih dečkov slovenskih, šteri ste nam v veselje. — Dosta je, či jih le nekaj takših, šterim vala moja reč. Eden sam je preveč, ne pa, ka jih je telko! Tej nesrečneži delajo sramoto celomi dečkovomi stani. Ve me razmite: tem vala moja reč.

Dečki slovenski, obrišete si svoje roke, operite si je! Odložite ednok za vsikdar vsako morilno šker! Vstanite iz toga žalostnoga življenja, teh sramotnih razvad!

Grda pečat. Či je ravno velka večina dečkov ne takša, kakše smo gledali i obžalüvali v prejšnjem poglavji, — eli nikaj drugoga ne grdi i sramoti naše dečke? Gledajte, opazüjte jih na den štelinge eli na den gda so pozvani k soldakom! V Ljubljani, Soboti, Lendavi pa indri jih gledamo večkrat. Žalostno zdihavamo: Bog moj kakši so naši dečki! Kakše larmanje na cestah, kakša pijanost, kakša sirovost. Ka pravijo tühinci, šteri pridejo k nam, pa gledajo te pijance i poslušajo to tujenje!? Sram nas more biti pred njimi. Kakšo sodbo bodo meli od Slovincov? Pa mi se šče ponašamo, kak smo izobraženi, v izobrazbi deleč od Srbov i Hrvatov! Pa vero tüdi mamó pravo, pravo katoličansko, štera vzgaja svetnike... Pri nas pa takše prikazni! Či bi kakši Törk prišeó se k nam, pa bi to tüljenje poslušao, ka bi pravo? To je vaša omika s šterov se ponašate. Kakše sadove rodi vaša vera?... Pa je vaša vera nej kriva, vera je prava. Krivo je samo to, ka po veri ne živejo, ka Cerkvi neščejo poslušati, ka raj služijo vrägi kak Bogi.

Ja, podivjanosti, dečki, je šče dosta med vami. Znam, ka ste vsi ne takši, ka vas je dosta čednih, dostojnih dečkov. A preveč li preveč je božnih. Sirovosti je med nami na cente!

O grdom govorenji i preklinjanji smo že gučali či je to takše veselje, takša slast i čast. Vidili smo i se osvedočili, ka na tom nega časti, ne slasti, ne veselja, ne dobička, pod milim nebom nikšega, sama grdobija i škoda. Pa vendar, kelko preklinjanja je med nami! Či bi tüdi greh ne bilo, sirovo je vsako preklinjanje.